

mgr Andrzej Netter

**Audyt sprawozdań finansowych i jego wpływ na bezpieczeństwo
obrotu gospodarczego**

Rozprawa doktorska napisana w Kolegium Zarządzania i Finansów
w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie pod kierunkiem
prof. SGH, dr hab. Joanny Wielgórskiej-Leszczyńskiej

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Bezpieczeństwo stanowi jeden z najważniejszych paradygmatów warunkujących funkcjonowanie i rozwój każdego społeczeństwa, a jego istota kształtowana była już za czasów Cesarstwa Rzymskiego. Doniosłe znaczenie bezpieczeństwa przejawia się też w sformułowanej przez Abrahama Masłowa tzw. hierarchii potrzeb, w której stanowi ono jedną z fundamentalnych potrzeb człowieka.

Bezpieczeństwo dotyczy praktycznie każdej sfery ludzkiego życia i odnosi się nie tylko do przestrzeni społecznej czy politycznej, ale także – gospodarczej, a w tym kontekście w szczególności do bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.

Pojęcie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego może być rozpatrywane m.in. w kontekście wiarygodności sprawozdań finansowych. Brakuje jednak pogłębionych rozważań naukowych na temat tego, co rozumie się pod tym pojęciem, a także czy i jak zmiany legislacyjne w zakresie audytu sprawozdań finansowych – zwłaszcza od 2009 r. – wpłynęły na zwiększenie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.

Rozprawa doktorska pt. „Audyt sprawozdań finansowych i jego wpływ na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego” stanowi próbę kompleksowej oceny wpływu audytu na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego, zapewniając spojrzenie z perspektywy zarówno firmy audytorskiej, jednostki badanej, osób nadzorujących jednostkę badaną, użytkowników sprawozdań z badania, w tym regulatora oraz organu nadzoru publicznego nad biegłymi rewidentami i firmami audytorskimi, ukazując kierunek dalszych działań w celu zwiększenia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.

Celem pracy była analiza instytucjonalno-prawnych uwarunkowań odnoszących się do audytu sprawozdań finansowych i ocena wpływu audytu na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

Osiągnięcie celu pracy było możliwe dzięki badaniom przeprowadzonym przez Andrzeja Nettera i Dorotę Będziak. Autorzy dokonali podziału pracy doktorskiej tak, aby

można było wykazać samodzielny i indywidualny wkład każdego z doktorantów (przy uwzględnieniu zainteresowań naukowych).

Dla postawionego celu sformułowana została następująca hipoteza główna: działania firm audytorskich oraz system nadzoru nad firmami audytorskimi wpływają na wysoką jakość audytu sprawozdań finansowych, co w konsekwencji zwiększa bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

W pracy sformułowano dziewięć hipotez pomocniczych i szesnaście pytań badawczych.

Dla osiągnięcia celu pracy i weryfikacji hipotez zastosowano triangulację badań naukowych, polegającą na wykorzystaniu trzech metod badawczych i połączeniu wniosków wyciągniętych z uzyskanych wyników. Badania empiryczne obejmowały zarówno badania jakościowe, jak i ilościowe. W rozprawie doktorskiej zastosowano następujące metody badawcze:

- krytyczną analizę literatury krajowej i zagranicznej (głównie z zakresu rewizji finansowej), aktów prawnych i standardów zawodowych obowiązujących biegłych rewidentów,
- tzw. obserwację uczestniczącą, realizowaną podczas wykonywania przez autorów rozprawy bieżących obowiązków zawodowych;
- metody statystyczne wykorzystane do analizy danych pozyskanych w wyniku przeprowadzonego badania ankietowego.

Rozważania naukowe (zawarte w rozdziałach pierwszym i drugim oraz – częściowo - trzecim), stanowiące fundament dalszych badań przeprowadzonych przez współautorkę Dorotę Będziak, obejmowały następujące zagadnienia:

- 1) obrót gospodarczy jako dobro prawnie chronione,
- 2) rola i znaczenie wiarygodności informacji finansowych w zapewnieniu bezpieczeństwa obrotu gospodarczego,
- 3) ryzyko w obrocie gospodarczym a wiarygodność informacji prezentowanych w sprawozdaniu finansowym,
- 4) użytkownicy sprawozdań finansowych i ich oczekiwania w zakresie wiarygodności informacji finansowych,
- 5) pojęcie i istota audytu sprawozdań finansowych,
- 6) cele i funkcje audytu sprawozdań finansowych,
- 7) rozwój audytu sprawozdań finansowych na świecie (Andrzej Netter) i w Polsce (Dorota Będziak),
- 8) audyt sprawozdań finansowych jako czynnik rozwoju rynków finansowych,

- 9) prezentacja wyników audytu sprawozdań finansowych,
- 10) ryzyko w obrocie gospodarczym a wyniki audytu sprawozdania finansowego,
- 11) rola nowoczesnych technologii i ich wpływ na proces zapewnienia jakości audytu sprawozdań finansowych.

Przeprowadzone przez każdego z autorów badania empiryczne (w zakresie adekwatnym do problematyki podejmowanej od strony teoretycznej) pozwoliły na zweryfikowanie wszystkich hipotez pomocniczych, jak również hipotezy głównej. Tym samym wykazano, że działania firm audytorskich oraz system nadzoru nad firmami audytorskimi zapewniają wysoką jakość audytu w Polsce, co w konsekwencji zwiększa bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

Efektem badań (przeprowadzonych z Dorotą Będziak) było opracowanie autorskiej koncepcji wpływu audytu sprawozdań finansowych na bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

Wnioski z przeprowadzonych badań, mające także charakter aplikacyjny, mogą być inkorporowane do systemu nadzoru nad biegłymi rewidentami i firmami audytorskimi w celu zwiększenia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.